— EERSTE BLAD. —

Zaterdag, 30 December 1905.

52e jaar. — Nr 156.

DE POSTRIJDER
DER PROVINCIE LIMBURG.

Men schrijft in te Tongeren bij M. COLLEE, uitgever en eigenaar van dit blad.

De *POSTRIJDER* verschijnt 's dinsdags, 's donderdags en 's zaterdags.

Alle toezendingen van brieven, geld of aankondigingen moeten *franco* gedaan worden aan den uitgever, **Groote Markt, te Tongeren.**

Abonnement :

Drie maal per week : 6 fr. per jaar.
Twee " " 5 "
Een " " 4 "

Een blad afzonderlijk 10 centiemen.

De abonnementen zijn vooraf betaalbaar.

Aankondigingen : 15 centiemen per drukregel.

Reclamen, vonnissen en andere artikels vooraan of binnen in het blad, 1 frank den drukregel.

DE POSTRIJDER DER PROVINCIE LIMBURG verschijnt wekelijks drie maal : 's dinsdags en 's donderdags in een DUBBEL BLAD ; 's zaterdags in TWEE DUBBELE BLADEN groot formaat.

De prijs, drie maal per week, is zes franken ; tweemaal vijf franken ; 's zaterdags alleen vier franken.

Hij geeft wekelijks twee boeiende mengelwerken.

Het is het grootste en bijgevolg het voordeeligste blad der provincie.

TONGEREN, DEN 30 DECEMBER 1905.

—oxo—

Zalig Nieuwjaar !

Alweer is een jaar verdwenen in den kolk der tijden. En ofschoon het een jaar was met alleen van vreugde maar ook van lijden, een jaar van last en ellende voor velen, van genot en voldoening voor weinigen, toch morren wij niet, maar danken wij den Hemel, dat wij nog leven, en het nieuwe jaar ons wederom toelacht. Wat zal ons de toekomst bieden ? Wij weten het van te voren. Het eene jaar gelijkt op het andere. Vandaag zal eene gunst, een geluk ons te beurt vallen, en morgen zullen wij zuchten onder den druk des ongeluks. En toch kunnen wij niet anders, dan ons verheugen. De smarten zijn voor den christen zoovele gelegenheden, om zijn geduld te oefenen. Het is door haar, dat hij vooruitstreeft naar zijn doel, zijnen eindpaal. Hier wij allen weldra zullen bereikt hebben. Wij allen kunnen arbeiden en zwoegen om geld en goed te verzamelen, om onze kinderen fatsoenlijk op te voeden, om ons eigen lot te verbeteren ; wij kunnen dit en wij moeten het, maar wij weten toch, dat wij hierbeneden niet kunnen verblijven ; ons doel is daarboven.

Daarvoor leven en sterven wij. Wij leven niet om te eten en te drinken, niet om plezieren na te jagen, niet om geld opeen te stapelen. Maar geeft ons de Hemel genoegen, schenkt hij ons eten en drinken, bedeelt hij ons met rijkdommen, dan zijn dit middelen, om onze plichten volgens onzen stand te vervullen. Doen wij dit, dan zijn wij tevreden, dan is het genoegen, dat wij smaken, een werkelijk genoegen. Doen wij dit niet, dan voelen wij in die genoegens in die rijkdommen, in dat gemakkelijk leven, eene stem die ons onze luiheid en hebzucht en genotzucht verwijt, en dan smaken wij geene ware vreugde. De boozen hebben geen genot, ook al schijnen zij uiterlijk plezierig ; zij verstikken in hunne rijkdommen ; zij vervelen zich bij hunne lekkernijen en hunne plezieren.

De christen integendeel heeft niet alleen dan plezier wanneer hij geniet, maar ook wanneer hem de hand Gods heeft getroffen. God slaat met reden. Is het niet ter uitboeting van eenig bedreven kwaad, dan is het ter vermeerdering van den glans der gloriekroon.

En daarom, vrienden, burgers, landbouwers, werklieden, gij, die uwen godsdienst liefhebt en verstaat, de harten omhoog en den geest verheven bij de aankomst van dit nieuwe jaar. Is het vreugd, dat het u meebrengt, geniet er van, maar altijd in eer en deugd ; is het smart en lijden, tracht uw lot te verbeteren, doe uw best om uit dien toestand te geraken, wendt u tot uwe katholieke vrienden ; en lukt gij door uwe hulp of de hunne om die smart te verdrijven, des te beter, en stuurt een dankgebed ten Hemel ; schijnt het evenwel onmogelijk, dat gij uit dien ellendigen toestand geraakt, welnu, den moed niet verloren ; vraagt den Hemel kracht en sterkte, om uwen last te dragen, en gij zult des te meer beloond worden. Wat het nieuwe jaar u ook brenge, houdt altijd, in lijden of vreugd, uwe oogen gericht op Hem die het nieuwe jaar heeft laten beginnen en het te uwen voordeele zal doen voortgaan en eindigen, en het zal u zalig wezen.

RECHTUIT.

VAN ALLES WAT.

ALGEMEENE DIENSTPLICHT. — M. Hymans, liberale volksvertegenwoordiger van Brussel, heeft in de Kamer verklaard en verscheidene liberale dagbladen hebben die verklaring nog bekrachtigd dat, indien de liberalen het bewind in handen krijgen, zij zullen trachten den persoonlijken en algemeenen dienstplicht in te voeren : geen plaatsvervanging meer, geen vrijstellingen tenzij om lichaamsgebreken, zelfs geen loting meer, kortom : ALLEMAN SOLDAAT.

De COURRIER DE BRUXELLES heeft eens uitgerekend hoeveel die algemeene dienstplicht aan het land zou kosten, zelfs zonder mede te rekenen hoeveel krachten door dat soldatenspel zouden stil gelegd worden.

Tegenwoordig, schrijft de COURRIER, geven ons dertien militieklassen, van 13.300 man, een getalsterkte van 180.000 man, de vrijwilligers daarbij begrepen. De soldijtrekkende mauschappen zijn gemiddeld ten getalle van 44.500. De jaarlijksche oorlogsbegrooting, zonder rekening te houden van de gendarmerie, is 56.000.000 fr Het land oordeelt dat het reeds overdreven veel is.

Indien de algemeene dienstplicht ingevoerd werd dan zou elke militieklas minstens 50.000 man tellen. In 1903 zijn er 63.802 ingeschreven geweest en dat cijfer stijgt elk jaar volgensden aangroei der bevolking.

Dewijl er nu een afval van 12.000 tot 13.000 van moeten afgeteld worden, zouden er ongeveer 50.000 beschikbare milicianen overblijven.

Als men nu slechts twee lichtingen in de kazerne hield, zou het getal mannen met soldij 100.000 zijn, meer dan het dubbel van wat het thans is. Meteen zou de oorlogsbegrooting ook meer dan verdubbeld en op 120.000.000 fr. gebracht worden.

En dat is nog alles niet. Verdubbeld zouden ook moeten worden de kazernen, verdubbeld ook de uitgaven daarvoor, welke thans reeds een kapitaal veronderstelt van 55 miljoen ; verdubbeld eveneens de uitgave voor bewapening, welke thans den interest van 65 miljoen vordert. Daar zou het zelfs niet bij blijven, want men moest ook nog rekening houden met de de mogelijkheid van het leger op oorlogsvoet te moeten brengen ; en in de veronderstelling dat men slechts tien klassen opriep, dan zou men nog 500.000 man te bewapenen, te logeeren en te voeden hebben.

Ziedaar wat in België de algemeene dienstplicht zou zijn. Het is klaar dat zulks onze krachten zou te boven gaan, en wij zouden onder zulke persoonlijke en financieele lasten verpletterd worden.

Gelukkig maar dat het aan het roer komen der liberalen nog ver van aanstaande is. Toen de liberalen slechts zes jaar, van 1878 tot 1884, aan het bewind geweest waren, hadden zij reeds zooveel schuld gemaakt dat het, uit dien hoofde alleen, eene algemeene herademing was, toen zij het beheer der staatskas aan eerlijker handen moesten overgeven.

* * *

NOG EEN DROOMBEELD DER GEUZERIJ IN DUITSCH. — Een der bijzonderste artikels van het geuzenprogram is het VERPLICHTEND ONDERWIJS. Weet gij wat dat gegeven heeft in Frankrijk, waar dit stelsel in voege is ? 4 ten 100 der kinderen van 6 tot 13 jaar zijn in geene school ingeschreven ; dit werd bestatigd op het congres der onderwijzers in 1901. Wat zal het nu wel geven, thans dat die toestand eenstig verergerd is sedert dat duizenden vrije scholen gesloten werden, omdat zij door kloosterlingen bestuurd werden.

Wat nu het bijwonen der klassen betreft, de afwezigen zijn in den zomer van 50 en 60 ten honderd in zekere gemeenten. De ongeleerden zijn van 45 tot 50 ten honderd in getal in zekere regimenten. Deze cijfers, zegt het geuzenblad LE MATIN, van Parijs, zijn zoo schandelig voor ons leger onderwijs en voor het land, dat men ze niet durft bekennen.

Ziedaar toch een armzalige uitslag voor een land, waar sedert 24 jaar de SCHOOLDWANG OF HET VERPLICHTEND ONDERWIJS bestaat. Voorzeker mag België roemen over zijn niet verplichtend onderwijs, want hier zijn de niet geleerden, de afwezigen kleiner in getal.

* * *

OORLOG AAN DEN GODSDIENST. — Frankrijk is het voorbeeld welk onze geuzen beloven te volgen, indien zij ooit meester worden in België. Na de Klosterlingen vervolgd en het land uitgedreven te hebben ; na talrijke kerken en bidplaatsen vernield te hebben, is het thans de beurt van de priesters. Een ministeriereis omzendbrief schaft, op 1 Januari 1906, al de aalmoezeniers van het krijgshospitaal af.

De soldaten moeten dus sterven zonder de genademiddelen der Heilige Kerk. Dezelfde omzendbrief veroordeelt tot de burgerlijke begrafenis (zonder priester of kerk dus), al de soldaten gestorven zonder te hebben kunnen hunnen laatsten wil uitdrukken en aangeduid te hebben dat zij godsdienstig willen begraven worden ; alsook al de soldaten die geene familie achterlaten, welke voor hen eene christelijke begrafenis kunnen eischen !

Geen God, geen godsdienst meer, ziedaar het doel der Fransche en Belgische Combisten.

* * *

AAN DEN STAART. — Een fransch tijdschrift, het eerste verslag van het Belgisch ministerie van nijverheid en arbeid over de uitvoering der wet van 13 Maart 1898, op de vakvereenigingen beoordeelende, zegt onder andere :

« Als men dat lijvig en rijk van dokumenten voorzien verslag doorleest, dan stelt men eens te meer vast *dat het katholiek België aan het hoofd staat van den maatschappelijken vooruitgang.* »

Ziedaar eens nieuwe en klinkende logenstraffing aan onze vaderlandslieende (!) liberale bladen, die België gedurig voorstellen als aan den staart staande der beschaafde natiën.

België staat niet aan den staart maar aan 't hoofd van den maatschappelijken vooruitgang.

DE SENAAT.

Zitting van dinsdag.

Koolmijnen in Limburg.

ONDERVRAGING VAN MGR KEESEN.

Mgr KEESEN. — Sedert eenigen tijd heerscht er in Limburg een diep gevoel van verbittering, waaraan een einde dient gesteld. De bevolking klaagt en jammert er over vertraging bij het ontginnen van het nieuw kolenbekken in de Kempen. De kolenrijkdom van onzen bodem wordt door de meest gematigden geschat op 50 a 60 milliarden. Anderen schatten die op 80 a 90 milliarden, wanneer 's lands rijkdom, roerende en onroerende waarden te zamen genomen, slechts 25 a 30 milliarden bedraagt.

M. Dumont acht dat wij, eens het noorderbekken in uitbating gebracht, jaarlijks voor een half milliard zaken zullen doen.

Is het dan te verwonderen, dat onze vaderlandsliefde warm wordt, wanneer wij terecht mogen verhopen, dat welden de dag zal verschijnen waarop onze provincie eene der bloeiendste gewesten van Europa zal zijn ? Men kan het dus Limburg niet ten kwade duiden, zoo het zich gekrenkt gevoelt en zich ten slotte kwaad maakt, omdat dat overgroot kapitaal daar blijft liggen zonder de minste winst af te werpen, zonder dat men met het houweel aan 't werk ga, om met de ontginning van dien schat te beginnen.

Behandelde men ons dan nog op denzelfden voet als de andere koolgewesten, dit zou ons lijden eenigszins verzachten. Maar in Limburg wordt beweerd, dat menige vergunning werd weggeschonken op verschillende punten des lands, terwijl onze vragen echter allen onbeantwoord blijven. Is dit zoo ? want persoonlijk waarborg ik die mare niet.

Voor zoover ik weet, dagteekent de laatste vergunning sedert 1900 en werd later geene meer toegestaan. De regeering stond uitbreidingen toe ; maar in rechte is dit niet hetzelfde. De minister gelieve mij daaromtrent uitlegging te verstrekken : de zaak is te goed om te bederven door aanhalingen van feiten, waarvan ik de echtheid niet kan waarborgen.

Welk stelsel staat de regeering voor, ter ontginning van het mijnbekken ? Men moet hier rekening houden van de verworven rechten. Zou men dus geene instelling kunnen voorstaan in den aard van de baurtspoorwegen ?

Sedert vier jaren bestaat er een hoofd der kapitalen [illegible] verbonden onder 't lands regiem ; dit regiem dient op hen toegepast. Ook dient eene nationale beloning te worden verleend van M. Dumont, den waren vinder der mijnstreek.

Door zijn moedige voortvarendheid en lange studiën heeft hij 's lands rijkdom verdriedubbeld en nooit ware stellig eene beloning van 's Rijkswege beter verdiend. Welnu, minder zouden wij niet kunnen, dan hem toelaten onmiddelijk een deel te benuttigen van den kostbaren schat, die hij België heeft geschonken.

Wanneer wij de toepassing vragen der bestaande wetten ten gunste van de maatschappijen, die onder het beheer dier wetten opgekingen deden, dan antwoordt men ons : Merkt gij niet, dat gij voor de mijnen in Limburg een tweevoudig stelsel wilt invoeren ? De huidige vergunningshouders staan onder de oude wet, de toekomstige komen onder de nieuwe wet.

Waarom laat men niet eenvoudig het bekken aan den ouden steil ?

M. FLÉCHET. — M. Vandenpeereboom en baron Descamps verklaarden zulks onmogelijk.

Mgr KEESEN. — Dat zou ik aannemen, zoo de regeering voornemens was den grondslag van de wet van 1810 af te schaffen. Doch daar is geen sprake van. Het nieuwe ontwerp handhaft in zijn geheel het beginsel van de bestaande wet ; slechts enkele loutere toevallige bepalingen worden gewijzigd.

Spreker dringt aan op eene oplossing. Elke dag uitstel doet Limburg millioenen verliezen.

M. FLÉCHET protesteert op zijne beurt tegen de traagheid der regeering en zegt dat de Limburgers het voorbeeld der Antwerpenaren hadden moeten volgen : een koop sluiten.

M. FRANCOTTE, minister van arbeid, zegt dat niemand het aan de Limburgers kwalijk kan nemen dat zij zich roeren. Toch mag ik niet laten zeggen, dat de Regeering sinds vier jaar niets heeft gedaan voor zijne Limburgsche vrienden, doch vooreerst wil ik spreken over wat de achtbare senator het stelsel van ongelijkheid noemt.

Ter Kamer antwoordde ik daar breedvoerig op aan den heer Hellepotte. Ik zei, dat in dezen zin de toestand hoefde ingezien, zoo als die was op het oogenblik der ontdekking, namelijk in 1901 en dat sindsdien de Regeering nog geen enkele vergunning heeft toegestaan. Wij lieten recht wedervaren aan drie nieuwe aanvragen : doch er was enkel spraak tot uitbreiding.

Limburgers ondergaan zoogezegd de foltering van Tantalus. De aangekkaagde vertraging was onvermijdelijk. Sinds de ontdekking van het kolenbebben in het Nauw van Kales en de eerste vergunning verliepen niet slecht vier, doch negen jaren. Ik voeg hierbij dat de eerste regelmatige aanvraag slechts dagteekent van 4 dec. en het ontwerp werd aangeboden op 7 Februari 1905. Van toen af lag de zaak niet meer in handen der Regeering.

De Kamer stelt hare dagorde zelf op en ik heb mij bevraagd hoe ver het stond met het ontwerp op de mijnen. Zoo weet ik thans, dat al de vraagpunten alrijdig door de middenafdeeling zijn afgehandeld en dat deze voor de laatste maal aanstaande vrijdag vergadert.

Binnen drie weken kan de verslaggever zijn verslag overleggen. Het ontwerp komt dus nog in dezen zittijd in behandeling en Limburg erlangt weldra de voldoening.

Nu enkele woorden over de belooning des heeren Dumont. Maar wij mogen hem niet in bevoorrechten toestand plaatsen. Daarover is ieder het eens, en men verzekert mij dat het toekennen eener eenige vergunning aan M. Dumont, in grondbeginsel is verworpen door de algemeenheid der provincieraadsleden van Limburg.

De zaak is daarmee afgehandeld.

Stads- & Provincieniews

Paardenmarkt te Tongeren, DONDERDAG 11 JANUARI.

Op de Markt van Tongeren van donderdag waren te koop gesteld, 240 koeien en kalveren, 177 vette varkens en 1061 magere varkens, schapen, 1.

De *Postrijder* zal heden bestaat uit **twee bladen**, en is vergezeld van een PLAKALMANAK voor het jaar 1906.

GENOOTSCHAP VAN DEN **H. Vincentius-à Paulo**. — Aanbidding van den eersten vrijdag der maand, den 5 Januari aanstaande in Onze Lieve-Vrouw Kerk, van 2 tot 6 ure.

Om half zes Lof en fransch sermoon.

ASSOCIATIE VAN HET H. SACRAMENT EN VAN HET WERK DER ARME KERKEN. — Vrijdag 5 Januari, om 5 1/2 ure, Lof en fransch sermoon in O. L. Vr. kerk. Aanbidding van 2 tot 6 uren.

Te bekomen ten bureele van den *Postrijder* OMSLAGEN VOOR VISITEKAARTEN, uitgegeven ten voordeele van het werk van het genootschap van den H. Vincentius a Paulo, te Tongeren.

Prijs : 4 centiemen het stuk, 4 fr. de 100.

Wij raden dringend onze lezers aan gebruik te maken van deze omslagen, ten voordeele der armen, bijgestaan door de maatschappij.

Apotheek. — Zondagsrust.

Zondag zal de Apotheek van M. HUYDTS alleen open blijven, van 12 uren 's middags tot 12 uren 's nachts, voor de dringende noodwendigheden.

De comptante betaling wordt vereischt.

Nieuwjaardag 1e Januari zal de apotheek van M. BROEDERS alleen open blijven.

Fancy-Fair.

De bijval verworven door de Fancy-Fair, maandag en dinsdag in de ruime lokalen der Concordia ingericht, heeft verre alle verwachting overtroffen.

De ruime zalen van onzen Katholieken Kring hadden eene zeer fraaie en wel passende versiering ontvangen, ook zijn de lokalen maandag en dinsdag opgepropt van volk geweest. Het puik der bevolking uit de stad en de omstreken was er vereenigd, gelukkig aan den oproep van het inrichtend comiteit te beantwoorden en aan den voorspoed van een werk, zoo verdienstelijk als het werk der *retraites ouvrières*, kunnen bij te dragen.

Wij zijn verzekerd den tolk van al onze medeburgers te zijn door onzen innigsten dank en onze beste gelukwenschen toe te sturen aan de verkleefde en onvermoeibare inrichters der Fancy Fair, die noch hunnen tijd noch hunne moeite gespaard hebben tot het welgelukken van het werk, aan de bevallige en lieflijke damen en jufvrouwen verkoopsters, aan het orkest der Concordia, aan de zangvereenigingen, bestierders, clowns en paardrijders van den cirk, in een woord, aan al degenen die tot den overgrooten bijval van het practisch feest van maandag en dinsdag bijgedragen hebben.

Er en dank, aan hun allen !

Koninxheim. — Onze jonge tooneelliefhebbers, welke verleden winter zooveel bijval genoten hebben, gaan ons wederom op een schoon feest vergasten. Ze zijn ieverig bezig met zich voor te bereiden, en aan toeschouwers zal het ook ditmaal niet ontbreken. De vertoningen zullen gegeven worden op Driekoningendag en daags erna telkens om 6 ure s'avonds.

Millen. — Groote Tooneelkundige en Muzikale Vertooning, gegeven door de leden des Sint-Antoniuskring (Tooneelafdeeling der Koninklijke Fanfare n), op zondag 7 Januari, om 4 1/2 ure.

PROGRAMMA :

1. *Liége-Exposition*, door de Koninklijke Fanfaren. — 2. Fantaisie sur l'opéra « *Les amours du Diable.* — 3. *Joris en de brief*, blijspel in een bedrijf. — 4. *De twee Leugenaars*, kluchtig zangspel in een bedrijf. — 5. *Einde goed, alles goed*, kluchtspel in een bedrijf. — 6. *Pakseves trouvé*, kluchtspel in een bedrijf. — 7. Fantaisie sur l'opéra *Le petit Faust.*

Prijzen der plaatsen : Eerste, 1 fr. ; Tweede, 50 centiemen.

NAMENS HET BESTUUR :

De Onder-Voorzitter, Emile GERMIS. *De Voorzitter*, Pierre HENROTTE, *De Sekretaris*, Jean DEWALLEFF.

OFFICIEELE AKTEN.

Door koninklijk besluit wordt nog de heringerings-medalie verleend aan de volgende personen onzer provincie :

MM. C.-G.-H. Dedroog, gepension, luitenant-kolonel ; L.-M. Saroléa, id. ; Ad. Haan, major der ruiterij, id.

M. H. Van den Rydt, hoofd-ingenieur van 1e klas ;

MM. Scheepers, statieoverste te Tongeren ; Arnould, hoofd-rekenplichtige id. ; J.-L. Martin, commis van 1e klas aan den telegraaf ; Jules Hella, hoofd-fakteur van de statie id. ; J.-T. Vandormael, id.

MM. J.-G. Stuivers, commis der posten van 1e klas Tongeren ; J.-L. Philips, id. aan den telegraaf ; C.-L. Deraedt ; L. Louwet, P.-J. Tilisen, brievenbestellers.

Sterfgevallen.

Woensdag heeft in de kerk van den H. Joannes-Baptista te Tongeren, te midden van eenen grooten toeloop, de plechtige lijkdienst plaats gehad van Mejufvrouw Marie-Elisabeth HEYNEN, Lid der Congregatie van O. L. Vrouw Onbevlekt Ontvangen en van de Derde-Orde van den H. Franciscus, geboren te Sittard, den 17 November 1821 en godvruchtig overleden te Tongeren den 25 December 1905, bediend met de laatste Heilige Sacramenten.

Gedurende hare zoo lange als wel vervulde loopbaan, gaf de betreurde afgestorvene steeds het stichtend voorbeeld van al die schoone deugden welke de voorbeeldige christene kenmerken. Om hare goedheid en oprechtheid, was zij geacht en bemind van al degenen die haar kenden.

Hare nagedachtenis zal in zegening blijven.

✝ De familie HEYNEN heeft de eer de talrijke personen te bedanken welke woensdag den lijkdienst van Mejufvrouw Elisabeth Heynen bijgewoond hebben.

— ✝ —

Veel volk woonde gisteren, in de kerk van

De Erfgenaam van NIEDECK

(4e vervolg).

— Hm. . . . zoo iets ziet men wel meer bij menschen in zijn treurigen toestand, zegde de graaf, maar hij zal toch wel zooveel eergevoel hebben, dat hij u, ter vergoeding, een ruim jaargeld uitkeert, ten einde uwen rang en stand te kunnen ophouden ?

Het vermagerde gelaat van den doktor teekende al het harteleed dat hem, rijk als hij met kinderen gezegend was, sedert jaren verteerde.

— O, hemel, neen, ik krijg geen halven cent ooit te zien.

Rudiger scheen buiten zichzelven van verontweerdiging. Houdt ge hem waarlijk voor krankzinnig, doktor ? vroeg hij plotseling.

Deze haalde ontwijkend de schouders op.

— Gij mijnheer de graaf ? vroeg hij ten laatste.

— Ik stellig, en ik kan niet begrijpen dat gij, als man van de wetenschap, dienaangaande nog eenigen twijfel koestert.

— Ik... nu... ik heb hem altijd zeer vreemd gevonden, stotterde de doktor verlegen, maar tot nauwkeurig onderzoek van zijn verstandelijken toestand heb ik tot mijn spijt nog nooit gelegenheid gehad !

— En dunkt u dat waarlijk nog noodig ? Ziet eens naar zijn buiten model gevormd hoofd ! Het lijkt wel een watermeloen, zegde de graaf, terwijl hij schuldte van het lachen. Kom, dat hebben wij graaf Willibald in de bovenste verdieping niet pluis is, dat kan een kind wel zien. Ik vrees, dat we ons op allerlei vreeselijke dingen moeten voorbereiden, mijnheeren.

— Maar zijn we dan verplicht ons alles te laten welgevallen ?

— Nu... zooveel in mijn vermogen is, zal ik alles doen wat ik kan om datgene te vergoeden kort is geschoten. Vóór alle dingen zal ik persoonlijk bij den hertog een onderhoud vragen, en trachten gedaan te krijgen dat Angerwies een garnizoensplaats wordt.

— Hoera ! Hoera !

— Verheug u niet al te gauw, beste vrienden. Hij, als heer von Niedeck, had veel hinder tegenlijk zal zijn, wien deze zaak feitelijk persoonlijk met aangaat. Ik vrees dat juist hierdoor mijne pogingen schipbreuk zullen lijden. Als ik daar zelf boven op het slot woonde dan... ja dan !

— En mijnheer de graaf... zou daar dan volstrekt geen kans op zijn ? liet de stem van den burgemeester zich aarzelend hooren.

— Willibald leeft immers nog, mijnheeren, zegde Rudiger, de schouders optrekkend.

— Maar hij is immers krankzinnig ?

— Men moet hem in een gesticht brengen en u zoo tot erfgenaam verklaren, mijnheer de graaf.

Het ijs was gebroken, de stemmen klonken luider en luider, en twee donker roode plekken vertoonde zich op de vaal bleeke wangen van den graaf ; eindelijk stak hij met een diepen zucht den burgemeester en den doktor de handen toe, uitroepende :

— Och ja, als wij den armen krankzinnige de weldaad konden bewijzen hem in een gesticht geplaatst te krijgen, dan zou Angerwies gerust zijn, dan deze kleine plaats zich tot een der eerste steden kunnen ontwikkelen. Het zou een zegen zijn, ik herhaal het, voor u en de stad, als mijn arme neef in een krankzinnigengesticht geplaatst zou kunnen worden !

— Ja een zegen voor hem en voor ons ! klonk het als uit eenen mond. Och, mijnheer de graaf, erbarm u over ons, help ons om dat gedaan te krijgen.

IV.

Het kleine Angerwies had een heele verandering ondergaan na het bal der schutterij. Er was storm in een glas water. Overal zag men de menschen fluisteren alsof zij elkaar groote geheimen meedeelden. De burgemeester en de doktor waren voortdurend om en bij graaf Rudiger, hoewel deze schijnbaar alles deed om den ijver der heeren te bedaren.

— In de eerste plaats, zegde graaf Rudiger, beveel ik u volkomen stilzwijgen aan, ten opzichte van ons plan. Zie eens hier, wat ik doe, doe ik geheel belangloos, gij begrijpt dat het mij volkomen betzelfde is, of mijn zoon nu of eenige jaren later in het bezit van het erfgoed komt. Het is dus enkel in uw belang dat ik die zaak op mij neem, gij kunt niet verlangen dat ik mijzelve zal compromitteeren, als ik voor u ten velde trek ; daarom onthoudt, volkomen stilzwijgen !

Allen beloofden dit vol geestdrift. Men hoorde niets dan loftuigingen op graaf Rudiger. Was er iets onbaatzuchtiger denkbaar dan de wijze waarop graaf von Niedeck het stadje ter hulp kwam ?

De vrouw van den burgemeester schudde het hoofd, zij was eene vrouw van bijzonder helder verstand en inzichten. Zij hield niet van overdrevenheden.

— Ik begrijp die plotselinge ontevredenheid niet goed, zegde zij, vroeger bekommerden wij er ons nooit om, of graaf Willibald zot was of niet, en toch waren wij gelukkig. 't Zou ons vroeger niet in de hersens zijn gekomen, om te veronderstellen dat die menschenschuwe man op een bal zou zijn gekomen.

Naar mijne meening was die uitnoodiging eene groote onbeschoftheid en het verwondert noch beleedigt mij dat graaf er voor bedankt heeft. Wat scheelt u ? 't Schijnt wel of de hoogmoedsduivel en de mammon u ineens aangetast hebben !

De burgemeester werd driftig.

Behoud uwe raadgevingen voor u, wat weet gij van zaken ? bromde hij en ging naar *De Stad Hamburg* om in razen en tieren zijn hart eens lucht te geven.

Den volgenden dag liep heel Angerwies uit, want mevrouw de gravin bracht een bezoek aan lief en hartelijk en mevrouw Liese had geene vrouw en bewoonster van een klein stadje moeten zijn, om niet van die eer te genieten of er onverschillig aan te blijven.

— Maar waarlijk, mijn lieve mevrouwke, ge moet meer voor den vooruitgang wezen, eene stad moet bloeien, vooruitgaan. Er moeten knappe militairen in Angerwies komen, zoodat de jonge meisjes flinke echtgenooten krijgen !

Bij deze woorden bloosden de drie dochters van den burgervader. Ja, als dat eens bewaarheid kon worden, dan wilde mevrouw Lieske gaarne op al het verdere ja en amen zeggen.

Stralend van trots toonde zij de gravin de groote kisten, waarin al het linnengoed voor de uitzetten der meisjes reeds gereed lag en de gravin plaagde de verliefde dames zoo met hare schoone luitenants, dat dezen het hoofd op hol ging.

Nauwelijks was de gravin weg of de jonge dames waren reeds naar alle windstreken geslagen om overal het nieuws over de beloofde vrijers te gaan rondvertellen.

Van nu af waren de dames niet minder vurig in hunnen wensch den nieuwen eigenaar op Niedeck te zien, dan de heeren.

— *Ce que femme veut — Dieu le veut*, zegt de Franschman, en die man had gelijk.

De geheimzinnige vergaderingen in *De Stad Hamburg* werden steeds levendiger. Na drie dagen schudde men elkaar de hand en was er besloten met vereende krachten aan het werk te gaan. Het plan was dus :

Als graaf Rudiger in de residentie zou zijn teruggekeerd zou hij voortdurend bestormd worden door de smeekbrieven der Angerwiesers, waarin deze klaagden over de schae die zij leden door de krankzinnigheid van graaf Willibald en hem smeekten toch een einde te maken aan deze onhoudbaren toestand.

Een advokaat zou de zaken, goed overlegd, in handen nemen.

Dan zou Rudiger er op aandringen, dat men Willibald onder curateele stelde, de doktor zou als deskundige erbij geroepen worden. De burgemeester en eenige anderen zouden wel zoo goed willen zijn te getuigen.

De onderhoorigen op Niedeck zouden dan wel tijdig omtrent de plannen der Gezworenen ingelicht worden.

— Hm, dat werk zou ten slotte nog wel eens lastig kunnen uitvallen, zegde de apotheker hoofdschuddend, dat vrije leventje onder een zinneloozen meester, die allen laat doen wat zij willen, bevalt hun veel te goed !

— Wat geelt dat, zegde de advokaat, ze kunnen toch slecht de algemeen krankzinnige handelwijs van den graaf loochenen, en dat is de hoofdzaak.

— Neen, loochenen kunnen ze niet, wel veel verzachten.

— We zullen in ieder geval beproeven, viel nu Rudiger in, en dan, ik wil gaarne in mijnen dienst, hun loon verdubbelen, verdrievoudigen !

— Dat noem ik schoonhandelen — dat zal helpen !

— Ik geef u *plain pouvoir* om alle mogelijke beloften te doen, die in het belang der zaak noodig konden zijn. Ik houd niet van beknibbelen, en ik geef gaarne ieder wat hem toekomt. Hiermee zullen wij de zaak als afgedaan beschouwen en noodig ik u allen uit, nog een glas te ledigen op het « goed succes ».

Men klonk vol vreugde, en den flikkerenden wijn deed in de hoofden allerlei droombeelden opkomen van eene heerlijke toekomst.

Voor het laatste nam het grafelijk paar nog eens alle harten voor zich in door buitengewone hartelijkheid, toen nam men met een hoopvol « tot weerziens » afscheid.

Den volgenden morgend rammelde en ratelde weer de omnibus voor het hotel en daar voor de deur stond de advocaat met een grooten bloemtuil in de hand als afscheidsgroet.

Het was een meesterstuk van Angerwieser tuinbouwkunst en de oude bloemist had er alle serren voor geplunderd ; doch voor die lieve gravin deed hij dat gaarne, zij had op het bal met zijne vrouw gesproken en zijne dochter zelfs op hare teenen getrapt, zoo dicht stond zij aanast de gewone menschen.

De stad liep uit om die lieve menschenvriendinden nog eenmaal te zien. Het was een gewuif en gegroet, ja sommige dames weenden.

De graaf en gravin bogen en groetten naar alle kanten. Het afscheid van Simmel en zijne vrouw was bepaald hartroerend. De goede lieden hadden in deze twaalf dagen meer verdiend dan anders in jaren en nu 't vooruitzicht om deze menschen voorgoed op Niedeck te hebben en steeds even familiaar en vriendschappelijk met hen om te gaan !

De straatjeugd juichte het hardst en toen de graaf als laatsten groet zijnen geldbeugel onder hen uitschudde, nam het gejoel, geroep en gebrul geen einde. En terwijl allen die mildheid van het edele paar roemden, verdween de omnibus uit het gezicht.

Met een zwaren zucht liet de gravin zich in de kussens vallen en de graaf wierp zich tegenover haar in een hoek.

— Goddank, dat is achter den rug !

De gravin trok de peroelgrijze glacéf uit en wierp ze met walging van zich af.

— Bah ! hoeveel vieze, vuile kaffers hebben die niet aangeraakt. Die smerige huiskneeht ook nog. Rudiger, deze twaalf dagen hebben mijne zenuwen geheel van streek gebracht !

— Ik hoop kind, dat ze ons meer zullen opbrengen dan ze ons gekost hebben. Natuurlijk zijn het moeilijke dagen geweest, zoowel voor u als voor mij, maar dan, hoogstwaarschijnlijk hebben wij ons doel bereikt en dat was die opoffering waard.

— Bah ! zegde mevr. Melanie, ik zie mijn man al arm in arm met den apotheker en den ontvanger door Angerwies wandelen. Ons eerste bal zal veel van een lappendeken hebben, als ge ten minste werkelijk plan hebt met dat volkske om te gaan.

— Wel — de graaf stak een cigaret aan — ik denk niet dat het noodig is. We geven een algemeene smulpartij, om de vingers, die de kastanjes voor ons uit het vuur haalden, wat te smeren. Een enkelen dag mogen onze lieve vriendinnen en vrienden zich dan verbeelden op het kasteel Niedeck in en uit te kunnen loopen, en dan kan ik het onzen huisdoktor wel zoo maken, dat hij u eene reis naar Italië voorschrijft en dan kunnen wij verder wel reden vinden om een langdurig verblijf op Niedeck onmogelijk te maken.

— En gaat ge niet in de rechten studeeren ?

— Denkt ge, lieve, dat ik, als erfgenaam en eigenaar van Niedeck, nog aan studeeren denk ?

— Zij zag verbaasd op.

— Dat doet ge dus niet meer ?

— Neen, hij lachte scherp en luid, dan bedank ik ervoor om nog langer het juk te dragen ; bovendien is dit dan, God zij dank, niet meer noodig.

(Wordt voortgezet).